

ЕКОНОМІКА. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ

УДК 332.33

<https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.05>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Й.М.ДОРОШ, доктор економічних наук, професор,
член кореспондент НААН України
E-mail: landukrainenaas@gmail.com

А.В.БАРВІНСЬКИЙ, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
E-mail: barv@ukr.net

Інститут землекористування НААН України

О.С.ДОРОШ, доктор економічних наук, професор
E-mail: dorosh_o@nubip.edu.ua

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Д.М.МЕЛЬНИК, кандидат економічних наук
E-mail: melnykdenys@gmail.com

А.А.ВИСІДАЛКО

E-mail: anastasia.visidalko@gmail.com

Інститут землекористування НААН України

Анотація. У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення організації органічного землекористування в Україні. Встановлено, що нині діючі нормативно-правові акти в галузі органічного виробництва спрямовані в основному на регулювання технологічних процесів виробництва органічної продукції, порядку його сертифікації та ринку органічної продукції. Водночас, поза увагою законодавців залишилися питання, що стосуються організації території аграрних підприємств для виробництва органічної продукції з метою забезпечення вимог відповідних стандартів та правил IFOAM.

Доведено, що для організації території органічних землекористувань та землеволодінь необхідна розробка та реалізація відповідних проектів землеустрою. Зважаючи на це, потрібно ввести зміни до Закону України «Про землеустрій», доповнивши Статтю 25 новим видом документації із землеустрою: проектами землеустрою щодо організації території органічного землекорис-

тування (землеволодіння), і закріпити законодавчо склад та зміст таких проєктів землеустрою

Ключові слова: нормативно-правове регулювання, органічне землекористування, буферна зона, сівозміна, проєкт землеустрою.

Постановка проблеми.

Організація органічного землекористування в Україні здійснюється в руслі світових тенденцій екологізації аграрної сфери, що спричинено нагальною потребою забезпечення населення якісною, безпечною для здоров'я людей сільськогосподарською продукцією, збереження і відтворення земельно-ресурсного потенціалу, підтримання в нормативному стані об'єктів навколишнього природного середовища. Проте, незважаючи на всебічно обґрунтовані рекомендації національних наукових установ щодо оптимізації надмірного антропогенного навантаження на найбільш важливу складову аграрних ландшафтів – ґрунтовий покрив, нерідко саме економічна вигода є головною ціллю вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника.

Нехтування вимог екологічної безпеки, що спостерігається в сучасному традиційному аграрному виробництві, зумовлює істотну деградацію ґрунтових ресурсів, поширення водної ерозії та дефляції, зменшення вмісту органічної речовини та елементів мінерального живлення рослин у верхньому шарі ґрунту, забруднення довкілля хімічними речовинами внаслідок надмірного застосування пестицидів і синтезованих мінеральних добрив тощо. Через це нагальним стало запровадження альтернативних екологічно безпечних методів ведення сільського господарства, серед яких чільне місце посідає органічне виробництво. Його переваги обумовлені не тільки оптимізацією ґрунтоутворного

процесу, але й формуванням стійких багатofункціональних аграрних систем, що стануть основою гармонійного розвитку сільських територій на найближчу та віддалену перспективу.

Проблема полягає в тому, що існуюча нормативно-правова база в сфері організації органічного землекористування через певні недоліки та прогалини не може забезпечити сприятливе конкурентне середовище для функціонування вітчизняних органічних господарств, особливо через відсутність законодавчо закріпленого землевпорядного механізму формування і збалансованого розвитку відповідних землекористувань та землеволодінь. Тому на теперішньому етапі розвитку земельних відносин вирішення цієї проблеми потребує пошуку шляхів для удосконалення нормативно-правового забезпечення організації органічного землекористування в країні з врахуванням вимог стандартів Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), природно-кліматичних та соціально-економічних умов вітчизняних суб'єктів господарювання на землі.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Розв'язанню питань, пов'язаних з нормативно-правовим регулюванням органічного аграрного виробництва, присвячені наукові праці В.І.Артиш [2], Н.А.Берлач [3], М.В.Капштика [10], С.М.Романко [17] та інших. Водночас, теоретико-методологічні та прикладні аспекти організації

органічного виробництва розглядаються в працях С.С.Антонця [1], В.М.Будзяка [4], В.І.Кисіля [11], О.Г.Тараріко [19], А.Г.Тихонова [20], Г.М.Шпака [21] та інших, на основі яких сформувалась система знань, що є науковою базою для розвитку органічного землекористування як основного механізму екологізації сільського господарства України.

Однак, майже відсутні публікації щодо нормативно-правового забезпечення організації органічного землекористування, зокрема щодо територіально-просторового розміщення відповідних землеволодінь та землекористувань, оцінки придатності земель сільськогосподарського призначення для органічного виробництва, встановлення буферних зон для відокремлення територій органічного та неорганічного землекористувань, формування структури органічних сівозмін, адаптованих до конкретних природно-кліматичних та соціально-економічних умов аграрних товаровиробників тощо. Багато з перелічених питань є дискусійними, а тому, потребують проведення подальших наукових досліджень та узагальнень. Крім того, недосконала нормативно-правова база у цій сфері є суттєвою перешкодою на шляху інтенсивного розвитку органічного землекористування як на загальнодержавному, так і місцевому рівнях.

Мета статті – проаналізувати нормативно-правові акти, які забезпечують регулювання в сфері організації органічного землекористування, та обґрунтувати шляхи їхнього удосконалення.

Виклад основного матеріалу.

До комплексу законодавчих актів, які регулюють відносини у сфері аграрного органічного виробництва, відносять Закони України (ЗУ): «Про

основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10 липня 2018 року №2496-VIII [16], «Про захист рослин» від 14 жовтня 1998 року №180-XIV, «Про ветеринарну медицину» від 25 червня 1992 року №2498-XII, «Про аквакультуру» від 18 вересня 2012 року №5293-VI, «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 року №591-XIV, «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року №2894-III тощо.

Серед іншого цими законодавчими актами визначені права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції, вимоги до органічного виробництва, зміст його сертифікації та загальні основи державної регламентації відповідних процесів. Зокрема, до основних принципів державної політики у цій сфері належать: «законність - відповідність Конституції та законам України, між-народним зобов'язанням України; паритетність та рівність - забезпечення рівних можливостей операторів; відкритість - забезпечення вільного доступу до інформації про розвиток органічного виробництва та обіг органічної продукції в Україні; координація - взаємозв'язок та узгодженість довгострокових стратегій, планів і програм розвитку органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні; сталий розвиток - розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь; об'єктивність - розроблення всіх документів, що визначають державну політику у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, на основі реальних показників, які можливо досягти та оцінити; взаємоузгодженість економічних інтересів операторів, суспільства і держави; додержання вимог екологічної безпеки у сфері органічного виробни-

цтва та/або обігу органічної продукції; визнання свободи господарської діяльності у сфері органічного виробництва та/або обігу органічної продукції; свобода поширення інформації про органічне виробництво та обіг органічної продукції» [16]. Перелік принципів визначених на законодавчому рівні варто доповнити й «принципом правового захисту та відповідальності», який не допускає втручання в господарську діяльність суб'єктів господарювання, проте визначає межі їх відповідальності за соціальні, економічні та інші негативні наслідки за прийняті ними рішення [9]. На думку авторів, доречно доєднати й такі принципи як раціональність землекористування – раціональне використання земельних ресурсів, забезпечення їх збереження і відтворення та наукоємність – використання новітніх наукових розробок для підвищення ефективності органічного виробництва.

Аналіз чинних нормативно-правових актів в сфері органічного виробництва свідчить, що в основному вони спрямовані на регулювання технологічних аспектів виробництва органічної продукції через заборону або дозвіл на застосування тих чи інших препаратів, і зовсім не звертається увага на організацію території органічних землекористувань та землеволодінь. При цьому, чільне місце відведене процедурі сертифікації органічної продукції, адже згідно з частиною першою Статті 1 ЗУ «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» «органічне виробництво - це сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільсько-господарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим

процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [16].

Згідно з частиною першою Статті 14 цього Закону до загальних вимог до органічного виробництва належить «відокремлення у часі або просторі виробництва та зберігання органічної продукції від виробництва та зберігання неорганічної продукції і продукції перехідного періоду» [16]. Однак, у зазначеному нормативному акті юридично не закріплені конкретні показники щодо ширини смуги розмежування (буферної зони) між органічними та неорганічними землекористуваннями. І взагалі відсутні норми щодо організації органічних землекористувань та землеволодінь із виділенням сівозміни, виходячи з екологічних та економічних умов операторів ринку органічної продукції.

Регулювання в сфері органічного виробництва також забезпечується підзаконними актами, виданими відповідно до ЗУ №2496-VIII: Постановами Кабінету міністрів України (КМУ), якими затверджено Детальні правила органічного виробництва та обігу органічної продукції і Порядок сертифікації органічного виробництва.

Однак, в зазначених актах зустрічаються протиріччя, що можуть суттєво вплинути на технологічний процес виробництва органічної продукції рослинництва, а відповідно – на її якість. Так, відповідно до пункту 5 «Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції», затвердженого Постановою КМУ від 23 жовтня 2019 р. за №970 «Чергування культур здійснюється таким чином, щоб стан ґрунтів під час вирощування попе-

редньої культури відповідав технологічним вимогам щодо вирощування наступної культури, а також забезпечувалося збільшення органічної частини ґрунту і стимулювання його біологічної активності» [14], а згідно з пунктом 6 «Чергування культур повинне позитивно впливати на родючість ґрунтів, підтримувати бездефіцитний баланс гумусу та поживних речовин, знижувати рівень забур'яненості, запобігати поширенню шкідників і хвороб рослин, а також захищати ґрунт від ерозії та інших деградаційних процесів» [14]. По-перше, незрозуміло як можна забезпечити виконання вимоги пункту 5 Порядку взагалі, а по-друге, «збільшення органічної частини ґрунту» (п.5) пов'язане з розширеним відтворенням родючості ґрунтів, а «бездефіцитний баланс гумусу» відповідає простому відтворенню ґрунтової родючості.

Як стверджують вчені Інституту агроекології і природокористування НААН, перший крок для впровадження органічного сільськогосподарського землекористування в Україні зроблений разом із створенням спеціальних сировинних зон (ССЗ), які визначені в ЗУ «Про дитяче харчування» від 14 вересня 2006 року за №142-V «як регіони або окремі господарства, що відповідають умовам виробництва продукції рослинництва і тваринництва, придатної для виготовлення дитячого та дієтичного харчування» [12]. Це пояснюється тим, що ССЗ часто прирівнюють до екологічно чистих територій землекористування аграрних підприємств, ґрунтовий покрив яких придатний для виробництва високоякісної, біологічно повноцінної рослинницької продукції [18].

Статтею 8 згаданого Закону визначені вимоги до сировини, з якої виготовляють дитяче харчування, а саме: «сировина, призначена для виробництва дитячого харчування,

повинна відповідати обов'язковим параметрам безпечності та мінімальним специфікаціям якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; сировина, що використовується у виробництві дитячого харчування, не може бути вироблена з генетично модифікованих організмів та/або містити генетично модифіковані організми» [12]. Як свідчить наведена норма, вимоги до сировини, з якої виготовляють дитяче харчування, і органічної продукції майже ідентичні.

Загальні вимоги до ССЗ та алгоритм процедури надання їх статусу визначені Постановою КМУ від 3 жовтня 2007 р. №1195. Відповідно до пункту 3 Порядку надання статусу ССЗ, затвердженого цією Постановою, «спеціальні сировинні зони повинні відповідати таким загальним вимогам: розташування на угіддях, які належать до земель сільськогосподарського призначення; нормативно обґрунтована віддаленість від промислових підприємств та інших об'єктів, які можуть забруднювати навколишнє природне середовище; високий рівень родючості ґрунтів; відповідність сировини санітарно-гігієнічним вимогам до дитячого та дієтичного харчування, обов'язковим параметрам безпечності і мінімальним специфікаціям якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я; відповідність кормів для тварин вимогам безпечності та якості; виконання актів законодавства з питань ветеринарної медицини щодо стану здоров'я тварин і санітарно-гігієнічних умов їх утримання; наявність документів, що підтверджують реєстрацію виробника сировини у відповідному державному органі ветеринарної медицини» [15].

Крім того, «у спеціальній сировинній зоні забороняється: здійснювати виробництво тваринницької продукції із застосуванням гормональних та інших препаратів штучного походження; вирощувати і використовувати генетично модифіковані організми (ГМО) рослинного та тваринного походження» [15].

Безумовно, позитивною стороною зазначеного Порядку є включення вимоги щодо забезпечення високого рівня ґрунтової родючості у ССЗ, що сприятиме отриманню високоякісної продукції із збалансованим вмістом поживних речовин; заборона на застосування гормональних та інших препаратів штучного походження і ГМО. А до недоліків слід віднести відсутність у підзаконному акті юридично закріплених конкретних показників віддаленості ССЗ від об'єктів підвищеної екологічної небезпеки та надання можливості застосування у ССЗ «за спеціальними технологіями пестицидів та агрохімікатів природного походження» [15].

Якщо прирівняти ССЗ за їхнім статусом до органічних землекористувань, то можна методологію щодо їхнього визначення поширити (звичайно, з певними уточненнями) на органічні землекористування. Зокрема, згідно пунктом 6 Порядку надання статусу ССЗ «для надання статусу спеціальної сировинної зони виробник сировини подає заяву за затвердженою центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики формою на ім'я голови комісії з проханням провести оцінку території щодо її відповідності вимогам до спеціальних сировинних зон, до якої додаються: матеріали агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення (агрохімічні паспорти полів та земельних ділянок, видані в установ-

леному порядку державними проектно-технологічними центрами охорони родючості ґрунтів і якості продукції в Автономній Республіці Крим та областях); довідка про обсяги використання пестицидів та агрохімікатів за останні три роки (відповідні акти, складені за встановленою формою сільськогосподарського обліку, витяг з книги історії полів); складена у довільній формі довідка про розташування сільськогосподарських угідь стосовно промислових підприємств і об'єктів, які можуть забруднювати навколишнє природне середовище, а також автомобільних доріг та залізниць з інтенсивним рухом транспорту, видана територіальним органом центрального органу виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища; індексна кадастрова карта із зазначенням межі земельної ділянки та кадастрового номеру (номерів), видана відповідною державною та/або іншою землеустрою організацією» [15].

Відповідно до пункту 3.2 Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затвердженого Наказом МінАПК України від 11.10.2011р. за N536 «результати агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення використовуються не лише при проведенні грошової (нормативної та експертної) оцінки земель, визначенні розмірів плати за землю, плануванні заходів щодо відтворення родючості ґрунтів та підвищення урожайності сільськогосподарських культур, коригуванні агротехнологій і сівозмін, проведенні еколого-агрохімічного районування (зонування) території, моніторингу земель та ґрунтів, розробленні рекомендацій щодо раціонального та екологічно безпечного застосування агрохімікатів, а й для визначення сировинних зон для вирощування сільсько-

господарської продукції для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування та придатності для ведення органічного землеробства» [13].

Оцінку придатності сільськогосподарських земель конкретного агропідприємства для створення ССЗ проводять за критеріями і нормативами, визначеними у ДСТУ 7244:2011: за еколого-токсикологічним станом ґрунту, його екологічною стійкістю та ґрунтовою родючістю. Відповідно до значень показників наведених критеріїв сільськогосподарські землі поділяють на 3 класи придатності: «придатні – землі сільськогосподарського призначення, агроекологічний стан яких не перешкоджає одержанню високоякісної сировини для виробництва продуктів дитячого й дієтичного харчування; обмежено придатні – землі сільськогосподарського призначення, агрохімічні показники ґрунтової родючості й показники санітарно-гігієнічного стану ґрунту яких дають можливість одержати високоякісну сировину для виробництва продуктів дитячого й дієтичного харчування лише деяких сільськогосподарських культур, найстійкіших до впливу токсичних речовин; непридатні – землі сільськогосподарського призначення, на яких неможливо одержати сировину, придатну для виробництва продуктів дитячого й дієтичного харчування» [9]. Зважаючи на це, до ССЗ можуть бути віднесені сільськогосподарські угіддя, які отримали оцінку як придатні або обмежено придатні.

Єдиним шляхом забезпечення виконання вимог до органічного землекористування, наведених у чинних нормативно-правових актах у сфері органічного виробництва (зокрема, просторове відокремлення органічного виробництва від неорганічного, формування ґрунто-

захисних сівозмін в системі протиерозійного упорядкування території тощо) є розробка та реалізація відповідних проектів землеустрою: проектів землеустрою щодо організації території органічних землекористувань, головною особливістю яких є запровадження буферних зон для відокремлення територій органічного землекористування від неорганічного, санітарно-захисних зон навколо господарських будівель і споруд, використання яких пов'язане з певними екологічними ризиками (складів агрохімікатів, тваринницьких ферм тощо), формування сівозмінних масивів згідно з правилами, розробленими ІФОАМ [8]. У цій відповідності прослідковується недооцінка екологічного змісту землеустрою спрямованого на розв'язання «...корінного завдання землекористування – підвищення стійкості ландшафту, продуктивності й родючості земель...», який передбачає «...єдність, цілісність комплексність задач та заходів щодо організації використання й охорони земель...», що забезпечується виконанням низкою функцій землеустрою, «...серед яких базовою має стати прогнозно-планувальна» [5, с. 27; 7, с. 23, 26]. Але наразі такі проекти відсутні у виключному переліку документації з землеустрою, наведеному в Статті 25 ЗУ «Про землеустрій», і відповідно їх склад та зміст не затверджений на законодавчому рівні, що унеможливує їх широке впровадження в практику аграрного органічного виробництва.

Висновки.

Сучасна нормативно-правова база у сфері органічного виробництва через ряд недоліків не може забезпечити сталий розвиток та гармонійне функціонування органічних землеволодінь та землекористувань в Україні. Чинні

законодавчі акти в цій сфері спрямовані переважно на регулювання технологічних процесів органічного виробництва, процедури його сертифікації та ринку органічної продукції. Водночас, чимало питань стосовно організації території сільськогосподарських підприємств для виробництва органічної продукції з метою забезпечення вимог відповідних стандартів та правил ІФОАМ залишаються поза увагою як дослідників, так і законодавців.

Дієвим засобом розв'язання проблемних питань в галузі органічного виробництва в цілому і органічного рослинництва - зокрема є розробка та реалізація відповідних проектів землеустрою, що дозволить забезпечити просторове відокремлення органічного землекористування від неорганічного, формування органічних сівозмін, збереження та відтворення якісних характеристик ґрунтового покриву, захист органічних посівів сільськогосподарських культур від можливого негативного впливу об'єктів підвищеної екологічної небезпеки тощо і як результат – отримання високоякісної екологічно безпечної рослинницької та тваринницької продукції. Для широкого впровадження зазначених проектів землеустрою в практику органічного аграрного виробництва необхідно доповнити виключний перелік видів документації із землеустрою, наведений в Статті 25 Закону України «Про землеустрій», новим видом документації: проектами землеустрою щодо організації території органічного землекористування (землеволодіння), та закріпити на законодавчому рівні їхній склад та зміст.

Список використаних джерел

1. Антоненко С.С. Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області: Практичні рекомендації /С.С. Антоненко, А.С.Антоненко, В.М.Писаренко. -Полтава: РВВ ПДАА, 2010. -200 с.
2. Артиш В.І. Удосконалення системи державного регулювання виробництва органічної продукції в Україні /В.І.Артиш //Науковий вісник НУБіП України. -2010. -Вип. 145. - URL: http://www.nbu.gov.ua/Portal/chem_biol/nvnu/2010_145/10avi.pdf
3. Берлач Н.А. Вдосконалення спеціальної нормативно-правової бази - пріоритетний чинник розвитку органічного сільськогосподарства в Україні /Н.А. Берлач //Форум права. -2010. -№1. -С. 19-23.
4. Будзяк В.М. Екологізація землекористування /В.М.Будзяк, О.С.Будзяк //Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природо-користування України. -2012. -№4. -С.34-37.
5. Дорош Й.М. Прогнозно-планувальні функції землеустрою та перспективи розвитку територій // Землевпорядний вісник. – 2011. – № 20. – 27
6. Дорош О.С. Удосконалення управління земельними ресурсами на регіональному рівні: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.08.01 «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / Київ, ДП «Головний науково-дослідний та проектний інститут землеустрою», 2004, 224 с.
7. Дорош О.С. Еколого-економічне спрямування територіального планування сільськогосподарського землекористування // Землевпорядний вісник. – 2012. – № 9. – 22 – 27 с.
8. Дорош О.С. Науково-методичні підходи до розробки експериментальних проектів землеустрою щодо організації території державних наукових установ та підприємств для виробництва органічної продукції /О.С.Дорош, А.В.Барвінський, Г.М.Колісник, Л.А.Свиридова //Землеустрій, кадастр і моніторинг земель.

- 2020.-№2-3.-С.136-148. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.14>
9. ДСТУ 7244:2011. Якість ґрунту. Спеціальні сировинні зони. Загальні вимоги [Чинний від 2012-01-01]. -Київ. -2011. -16 с. - URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=60260
 10. Капштик М.В. Нормативно-правове забезпечення органічного виробництва в Україні: проблеми та перспективи /М.В.Капштик //Агроекологічний журнал. -2012. -№ 1. -С. 25-31.
 11. Кисіль В.І. Агрохімічні аспекти екологізації землеробства /В.І.Кисіль. -УААН: ННЦ «Ін-т ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н.Соколовського». -Харків: 13 типографія, 2005. -167 с.
 12. Про дитяче харчування: Закон України від 14 вересня 2006 року №142-V. -URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-16#top>
 13. Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорту поля, земельної ділянки: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011р. за N536. -URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-11#Text>
 14. Про затвердження Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2019 р. №970. -URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970-2019-%D0%BF#n636>
 15. Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. N1195. -URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2007-%D0%BF#Text>
 16. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10 липня 2018 року № 2496-VIII. -URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>
 17. Романко С. Особливості економіко-правового механізму забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції /С.Романко //Право України. -2007. -№ 6. -С. 85-88.
 18. Созінов О.О. Оцінка придатності сільськогосподарських земель України для створення екологічно чистих сировинних зон і господарств по виробництву продуктів дитячого і дієтичного харчування: Методичні рекомендації /О.О. Созінов, М.В. Козлов та ін. -Київ, 1998. -58 с.
 19. Тараріко О.Г. Формування екологічно стійких ландшафтів в умовах змін клімату /О.Г.Тараріко, Т.В.Ільєнко, Т.Л.Кучма //Агроекологічний журнал. -2013. -№4. -С.13-20.
 20. Тихонов А.Г. Наукові засади сталого розвитку землекористування: індикація екологічного стану /А.Г.Тихонов, Н.В.Гребенюк, О.В.Тихоненко, В.П.Феденко //Землеустрій і кадастр. -2003. -№ 3. -С.15-20.
 21. Шпак Г.М. Організаційно-економічний механізм управління органічним землеробством в Україні /Г.М.Шпак //Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. -Львів. -2012. -№ 22(9). -С.85-92.

References

1. Antonets S.S., Antonets A.S., Pysarenko V.M. (2010). Orhanichne zemlerobstvo: z dosvidu PP «Ahroekolohiia» Shyshatskoho raionu Poltavskoi oblasti: Praktychni rekomendatsii. Poltava, Ukraine: RVV PDAA, 200.
2. Artysh V.I. (2010). Udoskonalennia systemy derzhavnoho rehuliuвання vyrobnytstva orhanichnoi produktsii v Ukraini. Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy. Vyp. 145. Available at : http://www.nbu.gov.ua/Portal/chem_biol/nvnau/2010_145/10avi.pdf
3. Berlach N.A. (2010). Vdoskonalennia spetsialnoi normatyvno-pravovoi bazy - priorityetnyi chynnyk rozvytku orhanichnoho silskoho hospodarstva v Ukraini Forum prava, 1, 19-23.

4. Budziak V.M., Budziak O.S. (2012). Ekolohizatsiia zemlekorystuvannia. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodo-korystuvannia Ukrainy, 4, 34-37.
5. Dorosh Y.M. (2011). Prohnozno-planuvalni funktsii zemleustroi ta perspektyvy rozvytku terytorii. Zemlevporiadnyi visnyk, 20, 27.
6. Dorosh O.S. (2004). Udoskonalennia upravlinnia zemelnymy resursamy na rehionalnomu rivni [Improving land management at the regional level]. Kyiv, 224 s.
7. Dorosh O.S. (2012). Ekoloho-ekonomichne spriamuvannia terytorialnoho planuvannia silskohospodarskoho zemlekorystuvannia. Zemlevporiadnyi visnyk, 9, 22 – 27.
8. Dorosh O.S., Barvynskyi A.V., Kolisnyk H.M., Svyrydova L.A. (2020). Naukovo-metodychni pidkhody do rozrobky eksperymentalnykh proektiv zemleustroi shchodo orhanizatsii terytorii derzhavnykh naukovykh ustanov ta pidpriemstv dlia vyrobnytstva orhanichnoi produktsii. Zemleustrii, kadastr i monitorynh zemel. 2-3, 136-148. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.14>
9. DSTU 7244:2011 (2011). Yakist grunt. Spetsialni syrovynni zony. Zahalni vymohy Kyiv, Ukrainy, 16 s. Available at : http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=60260
10. Kapshtyk M.V. (2012). Normatyvno-pravove zabezpechennia orhanichnoho vyrobnytstva v Ukraini: problemy ta perspektyvy. Ahroekolohichnyi zhurnal, 1, 25-31.
11. Kysil V.I. (2005). Ahrokhimichni aspekty ekolohizatsii zemlerobstva. UAAN: NNTS «In-t hruntoznavstva ta ahrokhimii im. O.N. Sokolovskoho». Kharkiv, Ukrainy: 13 ty-pohrafiia, 167 s.
12. Zakon Ukrainy «Pro dytiache kharchuvannia» vid 14 veresnia 2006 r. №142-V. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-16#top>
13. Nakaz Ministerstva ahrarynoi polityky ta prodovolstva Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia ahrokhimichnoho pasporta polia, zemelnoi dilianky» vid 11.10.2011r. za N536. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-11#Text>
14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku (detalnykh pravyl) orhanichnoho vyrobnytstva ta obihu orhanichnoi produktsii vid 23 zhovtnia 2019 r. №970. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970-2019-%D0%BF#n636>
15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia statusu spetsialnoi zony z vyrobnytstva syrovyny, shcho vykorystovuietsia dlia vyhotovlen-nia produktiv dytiachoho ta diietychnoho kharchuvannia» vid 3 zhovtnia 2007 r. N1195. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2007-%D0%BF#Text>
16. Zakon Ukrainy Pro osnovni pryntsyipy ta vymohy do orhanichnoho vyrobnytstva, obihu ta markuvannia orhanichnoi produktsii vid 10 lypnia 2018 roku № 2496-VIII Available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>
17. Romanko S. (2007). Osoblyvosti ekonomiko-pravovoho mekhanizmu zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky silskohospodarskoi produktsii. Pravo Ukrainy, 6, 85-88
18. Sozinov O.O., Kozlov M.V. (1998). Otsinka prydatnosti silskohospodarskykh zemel Ukrainy dlia stvorennia ekolohichno chystykh syrovynnykh zon i gospodarstv po vyrobnytstvu produktiv dytiachoho i diietychnoho kharchuvannia: Metodychni rekomendatsii, Kyiv, Ukrainy: 58 s.
19. Tarariko O.H., Iliencko T.V. (2013). Formuvannia ekolohichno stiikykh landshaftiv v umovakh zmin klimatu. Ahroekolohichnyi zhurnal, 4, 13-20.
20. Tykhonov A.H., Hrebenuk N.V., Tykhonenko O.V., Fedenko V.P. (2003). Naukovi zasady staloho rozvytku zemlekorystuvannia: indykatsiia ekolohichnoho stanu. Zemleustrii i kadastr, 3, 15-20.
21. Shpak H.M. (2012). Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy upravlinnia orhanichnym zemlerobstvom v Ukraini.

Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy: Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats, Lviv, Ukrainy, 22(9), 85-92.

Dorosh Y., Barvinskyi A., Dorosh O., Melnyk D., Vysidalko A.

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF ORGANIZATION OF ORGANIC LAND USE AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.05)

10.31548/zemleustriy2021.03.05

Summary. The article analyses the regulatory and legal support for the organization of organic land use in Ukraine. It is established that the current regulations in the field of organic production are aimed mainly at regulating the technological processes of organic production, the procedure for its certification and the market of organic products. At the same time, the legislators did not pay attention to the issues related to the organization of the territory of agricultural enterprises for the production of organic products in order to meet the requirements of the relevant standards and rules of IFOAM.

It is proved that for the organization of the territory of organic land use and land tenure it is necessary to develop and implement appropriate land management projects. In view of this, it is necessary to amend the Law of Ukraine "On Land Management", supplementing Article 25 with a new type of land management documentation: land management projects for the organization of organic land use (land tenure), and to enshrine the composition and content of such land management projects.

Key words: normative-legal regulation, organic land use, buffer zone, crop rotation, land management project.

**Дорош Й.М., Барвинский А.В.,
Дорош О.С., Мельник Д.Н.,
Висидалко А.А.**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ОРГАНИЧЕСКОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ И ПУТИ ЕГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

[https://doi.org/](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.05)

10.31548/zemleustriy2021.03.05

Аннотация. В статье проанализированы нормативно-правовое обеспечение организации органического землепользования в Украине. Установлено, что ныне действующие нормативно-правовые акты в области органического производства направлены в основном на регулирование технологических процессов производства органической продукции, порядка его сертификации и рынка органической продукции. В то же время, без внимания законодателей остались вопросы, касающиеся организации территории аграрных предприятий для производства органической продукции с целью обеспечения требований соответствующих стандартов и правил IFOAM.

Доказано, что для организации территории органического землепользования и землевладения необходима разработка и реализация соответствующих проектов землеустройства. Несмотря на это, нужно ввести изменения в Закон Украины «О землеустройстве», дополнив статью 25 новым видом документации по землеустройству: проектами землеустройства по организации территории органического землепользования (землевладения), и закрепить законодательно состав и содержание таких проектов землеустройства.

Ключевые слова: нормативно-правовое регулирование, органическое землепользование, буферная зона, севооборот, проект землеустройства.